

SFOG remissvar

Angående utredningarna "Ut ur utsatthet" SOU 2023:97 och "Sexuellt utnyttjande i pornografiska syften" SOU 2023:98

Vi ser med glädje att de båda utredningarna tar upp två situationer som våra patienter kan vara i – prostitution och utnyttjande i pornografi – vilket vi inte alltid är medvetna om. Inom kvinnosjukvården har vi länge förstått att våld och sexuella övergrepp mot kvinnor (och transpersoner) är kopplat till ohälsa, och vi har följt och deltagit i forskning på området. Exempel på denna ohälsa är sexuellt överförbara sjukdomar, oönskad graviditet, kronisk smärta, missbruk, PTSD och andra psykiska sjukdomar. Därför har vi länge arbetat med att fråga om våldserfarenhet, vid flera tillfällen inom mödrahälsovården, och även på gynakuten och mer eller mindre konsekvent inom andra områden för kvinnosjukvård. Vi behöver även identifiera kvinnor som säljer sex och/eller utnyttjas i pornografin! Ungdomsmottagningarna har ett bra verktyg: SEXIT, men det passar sämre för något äldre kvinnor och i andra sammanhang. Vi välkomnar att Socialstyrelsen och SBU och NCK ges i uppdrag att se över rutiner för frågor och frågeformulär och undersöka kompletterande metoder för identifikation av utsatta (SOU 2023:97, kap 10.3.11 och SOU 2023:98, kap16.2.1).

När det gäller exitprogram (SOU 2023:97) är förslagen om individuell utformning, särskild samordnare och stödperson, som följer med under hela processen, mycket bra. Vi hoppas att det fastställs stödpersonen ska komma från socialtjänsten och inte från privata bolag. Inom socialtjänsten är det ju olika personer som arbetar med behandling respektive bistånd och det har ett stort värde att belysa en utsatt persons alla behov på samma gång. Det tidsbegränsade uppehållstillståndet och enklare sätt att få ekonomiskt bestånd för att kunna lämna prostitution och människohandel förefaller mycket väsentligt (förslag till ändring i socialtjänstlagen och utlänningslagen SOU 2023:97 kap 14). Kvinnor som kommit via människohandel bör också få sjukvård som inte kan anstå och dit ska höra både akut omhändertagande och i lämpliga fall traumaterapi.

Lågtröskelmottagningar är bra där de finns, men även den ordinarie psykiatrin och barnpsykiatrin behöver få ökad kunskap och ökade resurser för stöd och behandling. I de stora delar av landet där lågtröskelmottagning inte finns borde tröskeln till psykiatrin vara särskilt låg för utsatta som vill ut ur prostitution o/e utnyttjande i pornografin. De ska inte hänvisas till primärvården utan kunna komma till snabbt på remiss från t. ex. kvinnosjukvården. Kvinnor som upplevt olika typer av sexuella övergrepp under hela livet kan behöva kompetent och långvarig psykoterapi efter det initiala kristödet, dvs det är viktigt att ev. statliga satsningar går till olika vårdnivåer så att även den specialiserade psykoterapin som är inriktad just på sexuellt våld kan tillgodoses i hela Sverige, inte bara i storstadsregionerna

De drabbade behöver samtidigt ofta hjälp med boende, arbete m. m. Det är bra att frivilligorganisationer erbjuder hjälp i storstäderna, men hälso- och sjukvården samt socialtjänsten borde kunna leva upp till samma mål i hela landet. Inom mödrahälsovården har vi erfarenhet av att etablera samrådsgrupper (så kallade SIP-möten) där representanter

för barnmorskemottagning, kvinnoklinik, barnhälsovård, socialtjänst och psykiatri träffas och diskuterar sig fram till en plan för blivande mödrar med psykisk sjukdom eller annan komplex psykosocial problematik. Att information delas måste godkännas av patienten, vilket med få undantag sker. Förslaget i SOU 2023:97 kap 10.3.6 borde omformuleras: "Vård- och behandlingsformer samt socialtjänstinsatser, inklusive boendeformer, anpassade till målgruppernas komplexa behov behöver utvecklas. Regeringen bör därför avsätta särskilda medel för **etablering av lokala samrådsgrupper samt för** forskning som rör detta område." Alternativt ta upp resurser för lokala samrådsgrupper på annat ställe i utredningen.

Ett område som knappast nämns i de två utredningarna är SIS-hemmen. Uppenbarligen finns här stora brister i vården och många unga kvinnor och flickor som varit våldsutsatta inom prostitution o/e pornografi. Vi anser att förhållandena på SIS-hemmen borde utredas och vården där reformeras för att inte unga kvinnor ska skadas och dras in mer än hjälpas ut ur denna våldsutsatthet.

När det gäller det förebyggande arbetet spelar skolan en stor roll och där dessa frågor om sexualitet och pornografi är viktiga. Även Elevhälsan och Ungdomsmottagningarna behöver mer resurser för att upptäcka och stödja unga personer som kan antingen vara på väg i prostitutionsliknande situationer eller som redan är i en sådan. De unga är en viktig målgrupp att nå för att kunna förhindra livslångt lidande.

Med vänlig hälsning

Christer Borgfeldt Ordförande för SFOG
POS-Arg genom Elsa Lena Ryding och Ann-Christine Nilsson